

صنعت گاز ایران

گازرسانی، قیمت و معمای رفتار منطقی

مأموریت اصلی صنعت گاز ایران در شرایط فعلی کشور، اجرای زیرساخت‌های انتقال و پالایش گاز است.

گازرسانی کافی است

بر اساس مطالعات اقتصادی انجام شده در دولت‌های گذشته، گاز طبیعی باید به سوخت غالب در سبد انرژی مصرفی کشور تبدیل شود. این سهم، در حال حاضر به حدود ۶۱ درصد بالغ شده است. گفتنی است، اکنون ۶ هزار و ۷۰۰ شهر و روستای کشور و بیش از ۱۸ هزار واحد صنعتی، تحت پوشش شبکه گازرسانی قرار گرفته‌اند. اما سؤالی که پس از سال‌ها بدون پاسخ مانده این است که سهم بهینه گاز طبیعی از سبد انرژی مصرفی کشور به چه میزان است؟

آیا غالب بودن سهم گاز طبیعی در سبد انرژی مصرفی کشور به معنای سهم ۱۰۰ درصدی یا رقمی در همین حدود است؟ پاسخ به این سؤال، هرچند باید با ملاحظه مجموعه‌ای از عوامل اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و ملی ارایه شود، اما قطعاً نمی‌توان انتظار مثبت بودن آن را داشت. در این شرایط، به طور قطع باید مصوبات متعدد مجلس در سال‌های اخیر را برای اختصاص اعتبار به طرح‌های گازرسانی، فاقد پشتوانه قابل قبول کارشناسی و بدون ملاحظه جامع زنجیره صنعت گاز در کشور دانست.

از سوی دیگر، مجموعه فعالیت‌ها و مأموریت‌های صنعت گاز ایران در شرایط فعلی و در جهت توسعه زیرساخت‌ها را می‌توان در دو رده کلی

افزایش رفت و آمد نمایندگان شهرها و روستاهای مختلف به ساختمان شرکت ملی گاز ایران (که در بین برخی از آنان می‌توان نمایندگان ادوار مختلف مجلس را نیز یافت) در سال‌های اخیر، موضوع قابل ملاحظه‌ای است. گازرسانی به شهرها و روستاها نیز طی رقابت‌های اخیر انتخاباتی، به یکی از مؤثرترین ابزار نامزدها برای جلب آرای بیشتر رأی‌دهندگان تبدیل شده بود و در این شرایط، تعداد شهروندانی که در روستاهای دورافتاده کشور، این سؤال را از خود می‌پرسند که «چرا روستای ما نباید گازدار شود»، روبه‌افزایش است.

گازرسانی به شهرها و روستاها، از جایگاه ویژه‌ای در برنامه سفرهای استانی رییس‌جمهور دولت نهم برخوردار است. شمار شهرهایی که در جریان این سفرها به فهرست بلند و بالای برنامه‌های شرکت ملی گاز ایران برای گازرسانی افزوده شده یا می‌شوند نیز روند فزاینده‌ای را تجربه می‌کند. اما در زمستان سال ۸۶ آنچه که سال‌ها کارشناسان از آن به تراز منفی گاز کشور تعبیر می‌کردند، به سردترین شکل ممکن نمود یافت. در این شرایط، سؤالی که به طور جدی در محافل کارشناسی انرژی در کشور مطرح می‌باشد این است که محدودیت‌های حاکم بر معاملات گازرسانی در کشور چیست؟

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۶۶ غول‌های گاز بر سر یک سفره

۶۷ رکوردهای قیمت نفت

۶۸ کوتاه انرژی

طبقه‌بندی نمود. بخش نخست، سرمایه‌گذاری در ایجاد زیرساخت‌های پالایش و انتقال گاز و بخش دوم، گازرسانی به معنای احداث خطوط انتقال گاز به شهرها و نصب شبکه‌های درون شهری و علمک است.

با ملاحظه منافع ملی (نه استانی و منطقه‌ای) فعالیت‌های بخش نخست از ضرورت و اهمیت بیشتری در شکل‌دهی ساختارهای توسعه اقتصاد ملی و تسریع در حرکت ماشین توسعه ملی برخوردار است. در سطح صنعت نفت کشور نیز باید توازن قابل قبولی بین ایجاد زیرساخت‌های پالایش و انتقال گاز با فعالیت‌های بالادستی (تولید گاز) وجود داشته باشد.

گفتنی است، سرمایه‌گذاری در افزایش ظرفیت‌های تولید گاز یا پالایش و انتقال آن، با توجه به ماهیت این صنعت، مستلزم برخورداری از منابع مالی قابل اتکا و مدیریت قوی اجرایی است. توسعه هر فاز میدان گازی پارس جنوبی با قیمت‌های فعلی، مستلزم ۴ تا ۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری است. ضمن این که، هزینه اجرای خطوط انتقال فشار قوی گاز نیز رقمی در حدود ۲ میلیون دلار به ازای هر کیلومتر می‌باشد. این در شرایطی است که اجرای طرح‌های فوق، معمولاً از نمود عمومی چندانی برخوردار نیست. در بخش پایانی زنجیره صنعت گاز، مصرف‌کنندگان خانگی قرار دارند که می‌توان اجرای شبکه‌های شهری و روستایی مربوطه را در کوتاه‌مدت (ظرف چند ماه) به پایان رساند. این بخش از زنجیره صنعت گاز، به واسطه قرار داشتن در معرض توجه عمومی در نقاط شهری و روستایی، از نمود بسیاری برخوردار است.

طی سال‌های اخیر، صنعت گاز ایران در حالی به افزایش طرح‌های اجرایی شبکه و انشعابات شهری پرداخته است که مأموریت اصلی آن در شرایط فعلی، اجرای زیرساخت‌های انتقال و پالایش گاز است.

مصطفی کشکولی، مدیر گازرسانی شرکت ملی

جاذبه و دافعه گازی ایران

غول های گاز بر سر یک سفره

آیا ایران می تواند به بازگشت شرکت های بزرگ نفتی جهان به سمت ذخایر گازی خود امیدوار باشد؟

آغاز کرده و تاکنون، صاحب درآمدهای کلانی از محل همکاری هایش با ایران در این منطقه، شده است.

گرایش غربی ها به کشورهای آسیای شرقی

قرارداد همکاری شرکت توتال فرانسه و پتروناس مالزی، مقامات ایرانی را قدری نگران کرده است. سید رضا کسایی زاده، مدیر عامل شرکت ملی گاز ایران، می گوید: سهم ایران در بازار جهانی گاز در ۲۰ سال آتی، هرگز کمتر از ۱۰ درصد نخواهد بود. این در حالی است که هم اکنون، ایران با صادرات گاز به ارمنستان و ترکیه، تنها یک درصد بازار جهانی را به خود اختصاص داده است. فازهای ۱۷، ۱۸ و ۱۹ پارس جنوبی تا سال ۲۰۱۳ تکمیل خواهند شد و این زمانی است که بازی به نفع ایران تغییر خواهد کرد. پارس جنوبی که مشترک میان ایران و قطر می باشد، بزرگترین میدان گازی جهان است. هم اکنون، گاز استخراجی ایران از ۸ سکوی فعال آن ۷۳ میلیارد متر مکعب در سال است. کارشناسان معتقدند، این مقدار در چند سال آتی به ۲۰۰ میلیارد متر مکعب خواهد رسید. می توان گفت، ایران به لطف ذخایر نامحدود گازی خود، چندان هم نباید نگران حرکت شرکت های نفتی بزرگ به سمت کشورهای آسیای شرقی باشد، چراکه آنها پس از ناکامی در شرق آسیا، به خاورمیانه و به خصوص به سمت ذخایر عظیم گازی ایران، باز خواهند گشت. ■

همکاری های گازی ایران و روسیه، با توجه به اوضاع بازار جهانی گاز، روز به روز بیشتر می شود و این دو کشور، به سوی تشکیل یک کارتل گازی بزرگ پیش می روند. امروزه دیگر دو کشور روسیه و ایران، به عنوان بزرگترین صاحبان ذخایر گازی دنیا، به جای رقابت به فکر همکاری با یکدیگر افتاده اند. در حالی که واشنگتن و هم پیمانان اروپاییش، از عدم تمایل مسکو و پکن به تحمیل تحریم های شدید علیه ایران، زبان به گله و شکایت باز کرده اند، برنامه توسعه و گسترش همکاری های دو جانبه ایران و روسیه در بخش انرژی، با سرعت و جدیت از سوی هر دو کشور، در حال پیگیری است. ایران، دومین ذخایر بزرگ گازی جهان را در اختیار دارد و پس از روسیه، بزرگترین قدرت گازی جهان محسوب می شود. ملاقات الکسی میلر، مدیر اجرایی شرکت صادرات گاز پروم روسیه با مقامات نفت و گازی تهران و گفت و گوی اختصاصی وی با غلامحسین نودری، وزیر نفت ایران، گواهی روشن بر گرمی روابط دو کشور در بخش نفت و گاز است. امضای قرارداد همکاری مبنی بر فعالیت گاز پروم در ۲ یا ۳ فاز هیولای گازی جهان، یعنی میدان گازی پارس جنوبی، یکی از نتایج سفر نماینده مسکو به تهران بوده است. این در حالی است که شرکت Gazpromneft هم در اجرای پروژه های نفتی ایران، اعلام همکاری کرده است. شرکت Gazprom سال ۱۹۹۷ فعالیت خود را در میدان گازی پارس جنوبی

گاز ایران، با اشاره به عدم توازن موجود در تولید و مصرف گاز می گوید که طی سال های اخیر، در بخش گازرسانی، شبکه گذاری با سرعتی بیشتر از برنامه انجام شد، به گونه ای که موجب عدم همخوانی وضعیت موازنه تولید و مصرف گاز طبیعی گردید. به گفته وی، سیاست شرکت ملی گاز ایران و به تبع آن، شرکت های گاز استانی در سال جاری و سال های آینده درباره تولید، انتقال و تقویت فشار گاز، اصلاح زیرساخت ها خواهد بود تا با کمبود گاز مواجه نباشیم. همچنین، شرکت ملی گاز ایران، در روزهای میانی اردیبهشت سال جاری، با تصمیمی دقیق و مبتنی بر ملاحظات کارشناسی و طی مصوبه ای، ادامه طرح توسعه گازرسانی به روستاها و مناطق دوردست را منوط به بررسی و مطالعات بیشتر نمود. مدیر گازرسانی شرکت ملی گاز ایران و عضو هیأت مدیره این شرکت، در این زمینه می گوید: «با تغییر در چگونگی مصرف گاز طبیعی به عنوان سوختی ارزشمند، باید زمینه های کاهش مصرف و بازدهی بیشتر انرژی را فراهم نمود.»

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران نیز با اشاره به این که سال گذشته، میزان اشتراک پذیری و نصب انشعابات گاز، به ترتیب ۲۰ و ۵۰ درصد بیش از برنامه بوده است، اعلام کرد که در سال جاری، نیازی به توسعه بیشتر در این بخش احساس نمی شود.

گفتنی است، در اجرای بی رویه طرح های گازرسانی، مطالبات مسؤلان استان ها، شهرها و برخی نمایندگان مجلس، نقش اصلی را داشته است. اظهارات و موضع گیری های مدیریت و بدنه کارشناسی صنعت گاز، نشان دهنده وقوف این گروه به لطمات ناشی از این نگاه بخشی نگراست.

قیمت

قیمت ناچیز گاز طبیعی در کشور، موجب رشد شدید سالانه مصرف این حامل انرژی شده است. بر اساس اطلاعات رسمی منتشره، مصرف گاز در بخش خانگی در سال ۸۶ در مقایسه با سال قبل از آن، رشدی معادل ۲۱ درصد را نشان می دهد. در این میان، مسؤولیت مهم مجلس را باید همراهی سیاست گذاران بخش انرژی کشور در اصلاح قیمت های نزدیک به رایگان انرژی در کشور، به خصوص در بخش گاز طبیعی دانست. هر چند مجلس در سال ۸۶ با نهایه کردن برخی مصوبات خود، زمینه تعدیل قیمت های گاز طبیعی را فراهم ساخته است، اما ناگفته پیداست که نقطه تعادل در سهم گاز در سبد انرژی کشور، تنها با حل معادله قیمت به دست خواهد آمد. در سایه قیمت های واقعی است که بازیگران اقتصادی - از مصرف کنندگان خانگی و تجاری گرفته تا بخش های صنعتی و نیروگاه ها - می توانند تصمیماتی مبتنی بر منطق روشن اقتصادی برای تعیین رفتار خود در تقاضای حد بهینه ای از گاز طبیعی اتخاذ کنند. ■

